

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

6. listopada 2015.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Slobodno kretanje osoba – Članci 45. i 49. UFEU-a – Radnici – Zaposlenje u javnoj službi – Direktiva 2005/36/EZ – Priznavanje stručnih kvalifikacija – Pojam ‚regulirana profesija‘ – Pristup natječaju za zapošljavanje sudskih savjetnika pri Cour de cassationu (Belgija)“

U predmetu C-298/14,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Conseil d'État (Belgija), odlukom od 15. svibnja 2014., koju je Sud zaprimio 16. lipnja 2014., u postupku

Alain Brouillard

protiv

Jury du concours de recrutement de référendaires près la Cour de cassation,

État belge,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta (izvjestiteljica), predsjednica vijeća, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, J. L. da Cruz Vilaça i C. Lycourgos, suci,

nezavisna odvjetnica: E. Sharpston,

tajnik: M. V. Tourrès, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 25. ožujka 2015.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za A. Brouillarda, on sam,

— za belgijsku vladu, M. Jacobs, L. Van den Broeck i C. Pochet, u svojstvu agenata, uz asistenciju P. Levert i P.-E. Paris, *avocats*,

— za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju S. Fiorentina, *avvocato dello Stato*,

— za Europsku komisiju, J. Hottiaux i H. Støvlbæk, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 18. lipnja 2015.,

* * Jezik postupka: francuski

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 45. i 49. UFEU-a kao i Direktive 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija (SL L 255, str. 22.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 125.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između A. Brouillarda i prosudbene komisije za odabir sudskih savjetnika pri Cour de cassation (u daljnjem tekstu: prosudbena komisija) i Belgijske Države povodom odluke prosudbene komisije da odbije prijavu A. Brouillarda na taj natječaj.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Uvodna izjava 41. Direktive 2005/36 navodi:

„Ova Direktiva ne dovodi u pitanje primjenu članka [45. stavka 4.] i članka [51. UFEU-a] koji se odnose posebno na javne bilježnike.“

- 4 Članak 1. te direktive naslova „Predmet“ određuje:

„Ovom se Direktivom utvrđuju pravila za pristup i obavljanje profesije, na temelju kojih države članice koje pristup reguliranim profesijama i njihovo obavljanje na svom državnom području uvjetuju posjedovanjem određenih stručnih kvalifikacija (dalje u tekstu ‚država članica domaćin‘) priznaju stručne kvalifikacije stečene u drugim državama članicama (dalje u tekstu ‚matična država članica‘), koje nositelju omogućuju obavljanje iste profesije kao u matičnoj državi članici.“

- 5 Članak 2. te direktive pod nazivom „Područje primjene“ predviđa:

„1. Ova se Direktiva primjenjuje na sve državljane država članica koji žele obavljati reguliranu profesiju, uključujući i slobodne profesije, u državi članici različitoj od one u kojoj su stekli svoje stručne kvalifikacije, bilo u svojstvu samozaposlene ili zaposlene osobe.

[...]“

- 6 Članak 3. Direktive 2005/36, pod nazivom „Definicije“, glasi kako slijedi:

„1. Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) „regulirana profesija“: profesionalna djelatnost ili skupina profesionalnih djelatnosti čiji je pristup, obavljanje ili jedan od načina obavljanja na temelju zakonskih ili drugih propisa, izravno ili neizravno uvjetovan posjedovanjem određenih stručnih kvalifikacija; posebno korištenje profesionalnog naziva koji je zakonskim ili drugim propisima ograničen na nositelje određenih stručnih kvalifikacija predstavlja jedan od načina obavljanja djelatnosti. Ako se prva rečenica ove definicije ne primjenjuje, profesija iz stavka 2. smatra se reguliranom profesijom;
- (b) „stručne kvalifikacije“: kvalifikacije koje se potvrđuju dokazom o formalnoj osposobljenosti, potvrdom kompetencije iz članka 11. točke (a) (i) i/ili stručnim iskustvom;

(c) „dokaz o formalnoj osposobljenosti”: diplome, svjedodžbe i drugi dokazi koje je izdalo nadležno tijelo u državi članici na temelju zakonskih i drugih propisa te države članice i kojima se potvrđuje uspješno završeno stručno osposobljavanje koje je većim dijelom stečeno u Zajednici. Ako se prva rečenica ove definicije ne primjenjuje, dokaz o formalnoj formalnim kvalifikacijama osposobljenosti iz stavka 3. smatra se dokazom o formalnoj osposobljenosti;

[...]

(e) „regulirano obrazovanje i osposobljavanje”: svako osposobljavanje koje je izričito usmjereno na obavljanje određene profesije i koje obuhvaća jedan ili više programa koji su, kada je to prikladno, nadopunjeni odgovarajućim stručnim osposobljavanjem odnosno vježbeničkom ili stručnom praksom.

[...]“

7 U skladu s člankom 4. te direktive naslovljenim „Učinci priznavanja“:

„1. Priznavanjem stručnih kvalifikacija država članica domaćin omogućava korisniku pristup profesiji za koju je osposobljen u matičnoj državi članici kao i obavljanje te profesije pod jednakim uvjetima koji vrijede za njezine državljane.

2. Za potrebe ove Direktive, profesija koju podnositelj zahtjeva želi obavljati u državi članici domaćinu je profesija za koju je podnositelj osposobljen u matičnoj državi članici, pod uvjetom da su djelatnosti koje ona obuhvaća usporedive.“

8 Članak 13. te direktive naslovljen „Uvjeti priznavanja“ određuje:

„1. Ako se za pristup reguliranoj profesiji ili njezino obavljanje u državi članici domaćinu zahtijevaju posebne stručne kvalifikacije, nadležno tijelo te države članice je pod istim uvjetima koji se primjenjuju na njezine državljane dužno dozvoliti pristup toj profesiji i njezino obavljanje podnositeljima zahtjeva koji imaju potvrdu kompetencije ili dokaz o formalnoj osposobljenosti koji zahtijeva druga država članica za pristup toj profesiji i njezinom obavljanju na njezinom državnom području.

[...]“

Belgijsko pravo

9 Članak 135.a Pravosudnog zakonika određuje:

„Kasacijskom sudu pomažu sudski savjetnici kojih ima najmanje pet a najviše trideset, a njihov broj određuje ministar pravosuđa.

Prvi predsjednik i državni odvjetnik zajedničkim sporazumom odlučuju o broju sudskih savjetnika koji će biti pod nadležnosti svakog od njih.

Sudski savjetnici pripremaju poslove sudaca i članova državnog odvjetništva, sudjeluju u dokumentacijskim aktivnostima i u prevođenju i objavi presuda te u usklađivanju francuskih i nizozemskih tekstova.“

10 Članak 259.k tog zakonika predviđa:

„Da bi mogao biti imenovan sudskim savjetnikom pri Kasacijskom sudu, kandidat mora imati navršenih dvadeset i pet godina života i posjedovati diplomu doktora prava ili diplomiranog pravika.

Kandidati se rangiraju u svrhu imenovanja, na temelju natječaja.

Sadržaj natječaja određuje sud prema potrebama službe. On utvrđuje uvjete natječaja i ustrojava prosudbenu komisiju.

Svaka prosudbena komisija sastoji se, poštujući jezičnu ravnotežu, od dvaju članova suda koje određuje prvi predsjednik Kasacijskog suda, od dvaju članova državnog odvjetništva koje određuje državni odvjetnik pri tom sudu i od četiri osobe izvan institucije koje određuje kralj i koje se biraju s dvaju popisa na kojima se nalaze po četiri kandidata, te koje, poštujući jezičnu ravnotežu, predlažu prvi predsjednik i državni odvjetnik.

Trajanje valjanosti natječaja je (šest) godina.“

11 Na temelju članka 259.l navedenog zakonika:

„Sudske savjetnike imenuje kralj na probni rok od tri godine u svrhu rangiranja predviđenog u članku 259.k. Po isteku te tri godine imenovanje postaje konačno ako kralj ne odluči drukčije, isključivo na prijedlog prvog predsjednika odnosno državnog odvjetnika, najkasnije tijekom trećeg tromjesečja treće godine probnog roka.

Prvi predsjednik Kasacijskog suda i državni odvjetnik pri tom sudu zajedničkim sporazumom određuju sudske savjetnike na probnom roku, kao i one već konačno imenovane koji će biti stavljeni pod nadležnost jednog, odnosno drugog.“

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 12 A. Brouillard, belgijski državljanin, zaposlen je kao suradnik u službi za dokumentaciju i usklađivanje tekstova pri Cour de cassationu. On je diplomirani prevoditelj, ima diplomu o završenom dvogodišnjem studiju prava (*candidature en droit*), diplomu o završenom jednogodišnjem specijalističkom studiju o ljudskim pravima koju mu je izdalo belgijsko sveučilište, kao i strukovnu diplomu magistra prava, ekonomije i menadžmenta, smjer privatno pravo, specijalizacija pravnik lingvist, koju mu je izdalo Sveučilište u Poitiersu (Francuska) (u daljnjem tekstu: strukovna magistarska diploma) nakon dopisnog pohađanja sveučilišnog programa.
- 13 A. Brouillard prijavio se 24. svibnja 2011. za sudjelovanje u javnom natječaju za zapošljavanje sudskih savjetnika pri Cour de cassationu.
- 14 Od Francuske zajednice Belgije zatražio je 23. lipnja 2011. da mu prizna njegovu strukovnu magistarsku diplomu kao u potpunosti istovjetnu magisteriju belgijskog prava.
- 15 Predsjednik Cour de cassationa je 6. rujna 2011. obavijestio A. Brouillarda o odluci prosudbene komisije kojom je njegova prijava za sudjelovanje u natječaju proglašena nedopuštenom, navodeći da je za imenovanje na položaj sudskog savjetnika pri Cour de cassationu potrebna diploma doktora prava ili diplomiranog pravika ili diploma magistra prava koju je izdalo belgijsko sveučilište kako bi se osiguralo da kandidat ima potrebne sposobnosti za obavljanje te profesije u Belgiji. U toj je odluci prosudbena komisija istaknula da A. Brouillard nije ispunjavao taj uvjet zato što Francuska zajednica

Belgije nije priznala njegovu strukovnu magistarsku diplomu kao istovjetnu diplomu doktora prava ili diplomiranog pravnika, odnosno magistra prava, stečenoj u Belgiji te da nije pohađao tečaj na belgijskom sveučilištu za ostvarenje istovjetnosti.

- 16 Francuska zajednica Belgije je 27. listopada 2011. odbila zahtjev A. Brouillarda za priznavanje istovjetnosti strukovne magistarske diplome akademskoj razini magistra prava i priznala mu samo ograničenu istovjetnost na osnovnoj akademskoj razini magistarske diplome. Takva istovjetnost odnosi se na razinu akademskih kvalifikacija, a ne na konkretan sadržaj određene diplome. Ta se odluka temeljila na nepovoljnom mišljenju Odjela za pravo i kriminologiju odbora Francuske zajednice Belgije za istovjetnost, sa sljedećim obrazloženjem:

”

- Posjedovanje diplome o završenom studiju prava dokaz je da njezin nositelj ima sposobnost i tehničku stručnost u pogledu posebnih značajki pravnog sustava u okviru kojeg je ta diploma izdana; stoga, ako je takav studij završen u inozemstvu, zahtjevi pravnih fakulteta Francuske zajednice u Belgiji, u kojima se studenti osposobljavaju za poslove pravnika u belgijskom pravnom sustavu, nisu zadovoljeni;
- neki od obrazovnih sadržaja koji su potrebni da bi se u Francuskoj zajednici Belgije završio poslijediplomski studij prava (uključujući obvezno pravo, ugovorno pravo, upravno pravo i radno pravo) ne podučavaju se u sklopu studija za stjecanje [strukovne magistarske diplome] za koju se traži priznavanje istovjetnosti.“

- 17 Belgijsko Ministarstvo pravosuđa objavilo je obavijest u kojoj navodi da su Kraljevskim uredbama od 20. rujna 2012. imenovana tri nova sudska savjetnika pri Cour de cassationu na probni tok u trajanju od tri godine (*Moniteur belge* od 28. rujna 2012., str. 59905.).
- 18 Dvema tužbama podnesenima pred sudom koji je uputio zahtjev A. Brouillard je zatražio poništenje odluke prosudbene komisije i tih kraljevskih uredbi.
- 19 U tim je okolnostima Conseil d'État odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Treba li članke 45. i 49. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i Direktivu 2005/36 tumačiti na način da se oni primjenjuju na slučaj u kojem se belgijski državljanin s boravištem u Belgiji, koji nije obavljao profesionalnu djelatnost u drugoj državi članici, u prilog svojoj prijavi za sudjelovanje u natječaju za zapošljavanje sudskih savjetnika pri belgijskom Cour de cassationu poziva na diplomu koju je izdalo francusko sveučilište, konkretno [strukovnu magistarsku diplomu] koju je 22. studenoga 2010. izdalo Sveučilište u Poitiersu, Francuska?
2. Je li položaj sudskog savjetnika pri belgijskom Cour de cassationu, za koji je u članku 259.k Pravosudnog zakonika (Code judiciaire) propisano da je uvjet za imenovanje da je osoba doktor prava ili diplomirani pravnik, položaj koji je reguliran člankom 3. spomenute Direktive 2005/36 od 7. rujna 2005.?
3. Je li položaj sudskog savjetnika pri Cour de cassationu, čiji su zadaci definirani člankom 135.a Pravosudnog zakonika, zaposlenje u javnoj službi u smislu članka 45. stavka 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije te je li stoga primjena članaka 45. i 49. tog Ugovora i Direktive 2005/36 od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija isključena prema spomenutom članku 45. stavku 4.?

4. Ako su članci 45. i 49. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i Direktiva 2005/36 od 7. rujna 2005. primjenjivi u konkretnom slučaju, treba li te norme tumačiti na način da se one protive tome da prosudbena komisija uvjetuje sudjelovanje na tom natječaju posjedovanjem diplome doktora prava ili diplomiranog pravnika koju je izdalo belgijsko sveučilište ili priznanjem, koje provodi Francuska zajednica Belgije u čijoj je nadležnosti obrazovanje, akademske istovjetnosti magisterija koji je tužitelju izdalo Sveučilište u Poitiersu, Francuska, s kvalifikacijom doktora prava, diplomiranog pravnika ili magistra prava koje dodjeljuje belgijsko sveučilište?
5. Ako su u članci 45. i 49. Ugovora o funkcioniranju Europske unije te Direktiva 2005/36 od 7. rujna 2005. primjenjivi u konkretnom slučaju, treba li te norme tumačiti na način da one obvezuju prosudbenu komisiju da uspoređi kvalifikacije tužitelja, koje proizlaze iz njegovih diploma i profesionalnog iskustva, s kvalifikacijama koje podrazumijeva kvalifikaciju doktora prava ili diplomiranog pravnika koju izdaje belgijsko sveučilište te da, ako je to potrebno, odredi kompenzacijsku mjeru iz članka 14. Direktive 2005/36?“

Zahtjev za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka

- 20 Nakon iznošenja mišljenja nezavisne odvjetnice tužitelj u glavnom postupku je dopisom od 17. kolovoza 2015. od Suda zatražio ponovno otvaranje usmenog dijela postupka. U tu se svrhu A. Brouillard u bitnome pozvao na pogreške u prijevodu određenih jezičnih verzija zahtjeva za prethodnu odluku i mišljenja nezavisne odvjetnice, kao i na opasnost od proturječnosti između presude Suda u ovom predmetu i one Općeg suda, Brouillard/Sud (T-420/13, EU:T:2015:633), u slučaju da mu ne bi bilo omogućeno istaknuti da je spomenuto mišljenje propustilo dubinski ispitati pitanje „vrednovanja stjecanja iskustva“ na koje se on poziva u oba predmeta.
- 21 Valja podsjetiti da Sud može, sukladno članku 83. Poslovnika Suda, u svakom trenutku, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, osobito ako smatra da stvar nije dovoljno razjašnjena ili ako stranka iznese, po zatvaranju ovog dijela postupka, novu činjenicu koja je takve prirode da može imati odlučujući utjecaj na odluku Suda, ili pak ako je u predmetu potrebno odlučiti na temelju argumenta o kojem se nije raspravljalo među strankama ili zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta Suda Europske unije.
- 22 Sud smatra da nijedan razlog ne opravdava određivanje ponovnog otvaranja usmenog dijela postupka u ovom slučaju jer se obrazloženje A. Brouillarda ne može konkretno povezati ni s jednom od situacija navedenih u spomenutoj odredbi Poslovnika.
- 23 Prema tome, valja odbiti zahtjev za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka.

O prethodnim pitanjima

Prvo i treće pitanje

- 24 Svojim prvim i trećim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u bitnom pita, s jedne strane, primjenjuju li se članci 45. i 49. UFEU-a na situaciju poput ove u glavnom postupku u kojoj je državljanin države članice, koji boravi i radi u toj državi članici, nositelj diplome stečene u drugoj državi članici, na koju se poziva u svrhu prijave na natječaj za zapošljavanje sudskih savjetnika pri Cour de cassationu prve države članice i, s druge strane, je li takva situacija obuhvaćena člankom 45. stavkom 4. UFEU-a.
- 25 U tom pogledu odmah treba istaknuti da članak 49. UFEU-a, koji se odnosi na pristup djelatnostima samozaposlenih osoba i na obavljanje istih, nije primjenjiv u sporu u glavnom postupku.

- 26 Što se tiče članka 45. UFEU-a, kao prvo, iz ustaljene sudske prakse nedvojbeno proizlazi da se odredbe Ugovora o FEU-u području slobodnog kretanja osoba ne mogu primijeniti na aktivnosti koje nisu ni na koji način povezane sa situacijama koje predviđa pravo Unije koje su u svim pogledima ograničene na jednu državu članicu (vidjeti presude López Brea i Hidalgo Palacios, C-330/90 i C-331/90, EU:C:1992:39, t. 7., kao i Uecker i Jacquet, C-64/96 i C-65/96, EU:C:1997:285, t. 16.).
- 27 Međutim, Sud je presudio da se slobodno kretanje osoba ne bi moglo u potpunosti ostvariti ako bi države članice mogle uskratiti pogodnost tih odredaba onim svojim državljanima koji su se koristili pogodnostima predviđenima pravom Unije i zahvaljujući tome stekli profesionalne kvalifikacije u državi članici različitoj od one čije državljanstvo imaju. To se utvrđenje primjenjuje također kad je državljanin države članice u drugoj državi članici stekao sveučilišnu kvalifikaciju koja dopunjuje njegovo osnovno obrazovanje i osposobljavanje te koju namjerava upotrijebiti nakon što se vrati u svoju zemlju podrijetla (vidjeti presudu Kraus, C-19/92, EU:C:1993:125, t. 16. i 17.).
- 28 U konkretnom se slučaju A. Brouillard poziva, u državi članici čiji je državljanin, na sveučilišnu diplomu koju je stekao u drugoj državi članici.
- 29 Prema tome, ne može mu se uskratiti pogodnost odredaba Ugovora o FEU-u o slobodnom kretanju osoba. U tom pogledu nema utjecaja okolnost da je diplomu stekao nakon dopisnog pohađanja sveučilišnog programa.
- 30 Kao drugo, članak 45. stavak 4. UFEU-a predviđa da se odredbe tog članka ne primjenjuju na zapošljavanje u javnim službama.
- 31 Međutim, ta se iznimka tiče samo pristupa državljana drugih država članica određenim funkcijama u javnim službama (vidjeti presude Vougioukas, C-443/93, EU:C:1995:394, t. 19.; Grahame i Hollanders, C-248/96, EU:C:1997:543, t. 32., Schöning-Kougebetopoulou, C-15/96, EU:C:1998:3, t. 13., kao i Österreichischer Gewerkschaftsbund, C-195/98, EU:C:2000:655, t. 36.).
- 32 Naime, navedena odredba uzima u obzir legitimni interes država članica da svojim vlastitim državljanima pridrže sva radna mjesta koja su povezana s izvršavanjem javne vlasti i zaštitom općih interesa (vidjeti presude Komisija/Belgija, 149/79, EU:C:1980:297, t. 19., i Vougioukas, C-443/93, EU:C:1995:394, t. 20.).
- 33 Iz toga proizlazi da, neovisno o pitanju je li funkcija kojoj je A. Brouillard želio pristupiti obuhvaćena područjem primjene članka 45. stavka 4. UFEU-a, ta odredba nije primjenjiva na situaciju poput ove u glavnom postupku jer A. Brouillard želi pristup funkciji u javnoj službi države članice čiji je on državljanin.
- 34 U tim okolnostima, na prvo i treće pitanje valja odgovoriti da članak 45. UFEU-a treba tumačiti na način da se, s jedne strane, primjenjuje na situaciju poput ove u glavnom postupku u kojoj je državljanin države članice koji boravi i radi u toj državi članici nositelj diplome stečene u drugoj državi članici, na koju se poziva u svrhu prijave na natječaj za zapošljavanje sudskih savjetnika pri Cour de cassationu prve države članice i, s druge strane, da takva situacija nije obuhvaćena člankom 45. stavkom 4. UFEU-a.

Drugo pitanje

- 35 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita je li funkcija sudskog savjetnika pri Cour de cassationu „regulirana profesija“ u smislu Direktive 2005/36.

- 36 Valja podsjetiti da je definicija pojma „regulirana profesija“, u smislu Direktive 2005/36, obuhvaćena pravom Unije (vidjeti presude Rubino, C-586/08, EU:C:2009:801, t. 23., kao i Peñarroja Fa, C-372/09 i C-373/09, EU:C:2011:156, t. 27.).
- 37 Na temelju članka 3. stavka 1. točke (a) te direktive pojam „regulirane profesije“ podrazumijeva profesionalnu djelatnost ili skupinu profesionalnih djelatnosti čiji je pristup, obavljanje ili jedan od načina obavljanja na temelju zakonskih ili drugih propisa, izravno ili neizravno uvjetovan posjedovanjem određenih stručnih kvalifikacija.
- 38 Kao što nezavisna odvjetnica ističe u točkama 53. do 55. svojeg mišljenja, iz članka 3. stavka 1. točaka (b), (c) i (e) Direktive 2005/36 proizlazi da pojam „određenih stručnih kvalifikacija“ iz članka 3. stavka 1. točke (a) te direktive ne obuhvaća samo kvalifikacije koje se potvrđuju dokazom o formalnoj osposobljenosti opće naravi, već i one stečene osposobljavanjem koje je izričito osmišljeno za pripremu svojih nositelja na obavljanje određene profesije.
- 39 U ovom slučaju dokazi o osposobljenosti koji se zahtijevaju prema članku 259.k Pravosudnog zakonika za pristup funkciji sudskog savjetnika pri Cour de cassationu nisu posebno namijenjeni pripremi svojih nositelja za obavljanje te funkcije, nego daju pristup širokoj lepezi pravnih zanimanja.
- 40 Prema tome, ti dokazi ne dodjeljuju „određene stručne kvalifikacije“ u smislu članka 3. stavka 1. točke (a) Direktive 2005/36, čijim je posjedovanjem uvjetovan pristup odnosno obavljanje funkcije sudskog savjetnika pri Cour de cassationu.
- 41 Nadalje, odredbe koje se odnose na tu funkciju manje nalikuju na one koje uređuju neku profesiju kao takvu nego na one koje se odnose na položaj unutar suda.
- 42 Posljedično, navedena funkcija nije „regulirana profesija“ u smislu Direktive 2005/36, te prema tome potonja nije primjenjiva u situaciji iz glavnog postupka.
- 43 Okolnost da se sudski savjetnici pri Cour de cassationu imenuju na temelju natječaja čiji se sadržaj određuje prema potrebama službe, i čije je trajanje valjanosti šest godina, ne utječe na tu ocjenu. Naime, Sud je već presudio da se činjenica da je netko izabran u postupku za odabir unaprijed određenog broja osoba na temelju komparativne procjene, a ne apsolutnih kriterija, te za dodjelu kvalifikacije koja je valjana ograničeno vremensko razdoblje ne može smatrati stručnom kvalifikacijom u smislu članka 3. stavka 1. točke (b) Direktive 2005/36 (vidjeti presudu Rubino, C-586/08, EU:C:2009:801, t. 32.).
- 44 Isto proizlazi iz činjenice da, prema odredbama Pravosudnog zakonika, imenovanje sudskih savjetnika pri Cour de cassationu postaje konačno tek po isteku probnog roka od tri godine. Naime, iz tih odredbi i objašnjenja koja je pružila belgijska vlada na raspravi proizlazi da taj probni rok predstavlja probno razdoblje po isteku kojeg se može odlučiti ne pristupiti konačnom imenovanju. Takav probni rok ne odgovara dakle razdoblju osposobljavanja koje je potrebno za izvršavanje funkcije sudskog savjetnika pri Cour de cassationu.
- 45 U tim okolnostima na drugo pitanje valja odgovoriti da Direktivu 2005/36 treba tumačiti na način da funkcija sudskog savjetnika pri Cour de cassationu nije „regulirana profesija“ u smislu te direktive.

Četvrto i peto pitanje

- 46 Uzimajući u obzir odgovore na prvo, drugo i treće pitanje, četvrto i peto pitanje treba razmotriti samo u pogledu članka 45. UFEU-a.

- 47 Svojim četvrtim i petim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 45. tumačiti na način da se protivi tome da prosudbena komisija za zapošljavanje sudskih savjetnika pri sudu države članice prilikom ispitivanja prijave na taj natječaj koju je podnio državljanin te države članice uvjetuje sudjelovanje na tom natječaju posjedovanjem diploma koje zahtijeva zakonodavstvo te države članice ili priznanja akademske istovjetnosti magistarske diplome koje je izdalo sveučilište druge države članice, ne uzimajući pritom u obzir sve diplome, potvrde i druge dokaze kao ni relevantno profesionalno iskustvo stranke, te nastavi s usporedbom njima potvrđenih profesionalnih kvalifikacija i onih koje zahtijeva to zakonodavstvo.
- 48 U tom pogledu valja podsjetiti da države članice imaju pravo odrediti, ako uvjeti za pristup profesiji nisu usklađeni, znanja i kvalifikacije koje su potrebne za izvršavanje te profesije i zahtijevati podnošenje diplome kojom se potvrđuje posjedovanje tih znanja i kvalifikacija (vidjeti presude Vlassopoulou, C-340/89, EU:C:1991:193, t. 9., i Pešla, C-345/08, EU:C:2009:771, t. 34.).
- 49 Kako uvjeti pristupa funkciji sudskog savjetnika pri sudu države članice dosad nisu bili predmetom usklađivanja na razini Unije, države članice ostaju nadležne za određivanje tih uvjeta.
- 50 Iz toga proizlazi da, u konkretnom slučaju, pravu Unije nije suprotno da belgijsko zakonodavstvo podvrgne pristup funkciji sudskog savjetnika pri Cour de cassationu posjedovanju znanja i kvalifikacija koje smatra nužnima.
- 51 Međutim, neupitno je da države članice svoje ovlasti u tom području moraju izvršavati poštujući temeljne slobode zajamčene Ugovorom o FEU-u (vidjeti presude Komisija/Francuska, C-496/01, EU:C:2004:137, t. 55.; Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos, C-330/03, EU:C:2006:45, t. 29., i Nasiopoulos, C-575/11, EU:C:2013:430, t. 20.).
- 52 Osobito, nacionalne odredbe koje su usvojene u tom pogledu ne smiju predstavljati neopravdanu prepreku učinkovitom izvršavanju temeljne slobode zajamčene člankom 45. UFEU-a (vidjeti presude Kraus, C-19/92, EU:C:1993:125, t. 28., i Pešla, C-345/08, EU:C:2009:771, t. 35.).
- 53 Također, prema sudskoj praksi Suda, nacionalna pravila koja uspostavljaju uvjete za kvalifikaciju, čak i ako se primjenjuju bez diskriminacije s obzirom na državljanstvo, mogu imati za posljedicu postavljanje prepreka izvršavanju navedenih temeljnih sloboda ako predmetna nacionalna pravila zanemaruju znanja i kvalifikacije koje je osoba o kojoj je riječ stekla u drugoj državi članici (vidjeti presude Vlassopoulou, C-340/89, EU:C:1991:193, t. 15.; Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, t. 62., i Pešla, C-345/08, EU:C:2009:771, t. 36.).
- 54 U tom kontekstu, valja podsjetiti da su tijela države članice, kad odlučuju o zahtjevu za izdavanje odobrenja za obavljanje profesionalne aktivnosti koji je podnio državljanin Unije, a pristup kojoj, prema nacionalnom pravu, ovisi o tome posjeduje li odnosna osoba određenu diplomu ili stručnu kvalifikaciju ili o razdoblju praktičnog iskustva, dužna uzeti u obzir sve potvrde i druge dokaze kao i relevantno iskustvo dotične osobe uspoređujući, s jedne strane, vještine potvrđene tim dokazima i iskustvom i, s druge strane, znanje i kvalifikacije koje zahtijeva nacionalno zakonodavstvo (vidjeti presude Vlassopoulou, C-340/89, EU:C:1991:193, t. 16.; Fernández de Bobadilla, C-234/97, EU:C:1999:367, t. 31.; Dreessen, C-31/00, EU:C:2002:35, t. 24., kao i Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, t. 57. i 58.).
- 55 Taj postupak usporednog ispitivanja treba tijelima države članice domaćina omogućiti da se objektivno uvjeri da strana diploma svom nositelju potvrđuje znanja i kvalifikacije koje su, ako ne iste onda u najmanju ruku istovjetne onima koje potvrđuje nacionalna diploma. Ta se ocjena istovjetnosti strane diplome treba izvršiti isključivo uzimajući u obzir stupanj znanja i kvalifikacija za koje se može pretpostaviti da ih ta osoba posjeduje na temelju te diplome, vodeći računa o prirodi i trajanju studija

- i praktičnog osposobljavanja na koje se odnosi diploma (vidjeti presude Vlassopoulou, C-340/89, EU:C:1991:193, t. 17.; Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, t. 68., i Pešla, C-345/08, EU:C:2009:771, t. 39.).
- 56 U okviru tog ispitivanja država članica međutim može u obzir uzeti objektivne razlike koje se odnose i na pravni okvir dotične profesije u državi članici porijekla kao i na njezino područje djelovanja (vidjeti presude Vlassopoulou, C-340/89, EU:C:1991:193, t. 18.; Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, t. 69., i Pešla, C-345/08, EU:C:2009:771, t. 44.).
- 57 Ako to usporedno ispitivanje diploma dovede od utvrđenja da znanja i kvalifikacije potvrđene stranom diplomom odgovaraju onima koje zahtijevaju nacionalne odredbe, država članica obvezna je priznati da ta diploma ispunjava postavljene uvjete. Ako se, naprotiv, usporedbom utvrdi samo djelomično podudaranje znanja i kvalifikacija, država članica domaćin ima pravo zahtijevati da stranka dokaže da je stekla znanja i kvalifikacije koje nedostaju (vidjeti presude Vlassopoulou, C-340/89, EU:C:1991:193, t. 19.; Fernández de Bobadilla, C-234/97, EU:C:1999:367, t. 32.; Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, t. 70., i Pešla, C-345/08, EU:C:2009:771, t. 40.).
- 58 U tom pogledu, na nadležnim je nacionalnim tijelima da procijene može li se pozivati na znanja stečena u državi članici domaćinu, u okviru bilo ciklusa studija bilo stručne prakse, da bi se ustanovilo posjedovanje znanja koja nedostaju (vidjeti presude Vlassopoulou, C-340/89, EU:C:1991:193, t. 20.; Fernández de Bobadilla, C-234/97, EU:C:1999:367, t. 33.; Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, t. 71., i Pešla, C-345/08, EU:C:2009:771, t. 41.).
- 59 Budući da sva praktična iskustva u obavljanju djelatnosti povezanih s profesijom kojoj se želi pristupiti mogu povećati znanje podnositelja zahtjeva, na nadležnim je nacionalnim tijelima da uzmu u obzir sva praktična iskustva koja mogu biti od koristi za obavljanje te profesije. Točnu vrijednost takvog iskustva treba utvrditi nadležno nacionalno tijelo, u svjetlu posebnih funkcija koje su izvršavane, znanja koje je stečeno i primijenjeno pri obavljanju tih funkcija, preuzetih odgovornosti te razine samostalnosti koju je odnosna osoba imala (vidjeti presudu Vandorou i. dr., C-422/09, C-425/09 i C-426/09, EU:C:2010:732, t. 69.).
- 60 Sudska praksa na koju se podsjeća u točkama 53. do 59. ove presude nije prepreka tome da se tijelo za zapošljavanje, kao što je prosudbena komisija, osloni na odluku koje je donijelo nadležno tijelo poput Odjela za pravo i kriminologiju odbora Francuske zajednice Belgije za istovjetnost, prilikom utvrđivanja je li dotična strana kvalifikacija istovjetna traženoj nacionalnoj kvalifikaciji.
- 61 Međutim, što se tiče spora u glavnom postupku, iz spisa dostupnog Sudu proizlazi da je prosudbena komisija odbila prijavu A. Brouillarda za sudjelovanje u natječaju za zapošljavanje sudskih savjetnika pri Cour de cassationu prije nego što se ta komisija izjasnila o zahtjevu stranke za priznanje strukovne magistarske diplome kao istovjetne akademskom stupnju belgijskog magistra prava.
- 62 Jednako tako iz spisa dostupnog Sudu proizlazi da A. Brouillard nije u potpunosti završio pravnu naobrazbu, poput one na temelju koje se izdaju diplome doktora, diplomiranog pravnika ili magistra prava stečene na belgijskom sveučilištu.
- 63 Kao što je potvrđeno na raspravi, također proizlazi da strukovna magistarska diploma na koju se poziva A. Brouillard ne obuhvaća nikakvu naobrazbu iz belgijskog prava, te se njome ne potvrđuje nikakvo osposobljavanje u području upravnog i socijalnog prava, iako Odjel za pravo i kriminologiju odbora Francuske zajednice Belgije za istovjetnost smatra da je poduka u tim područjima nužna da bi se u Francuskoj zajednici Belgije završio poslijediplomski studij prava.

- 64 S tim u vezi je na toj raspravi također navedeno da taj magisterij sadržava poduku iz francuskog građanskog prava, uključujući obvezno i ugovorno pravo. Ne može se prema tome isključiti da su znanja i kvalifikacije potvrđene navedenim magisterijem u određenoj mjeri relevantne za ocjenu posjedovanja znanja i kvalifikacija potrebnih za izvršavanje funkcije sudskog savjetnika pri Cour de cassationu.
- 65 S druge strane, A. Brouillard je istaknuo svoje profesionalno iskustvo, osobito ono koje je stekao kao zaposlenik u službi za dokumentaciju i usklađivanje tekstova pri Cour de cassationu. Štoviše, to se iskustvo moglo pokazati relevantnim u okviru te ocjene.
- 66 Prema tome, prosudbena komisija bila je obvezna ispitati dokazuju li strukovni magisterij i profesionalno iskustvo A. Brouillarda da je stekao navedena tražena znanja i kvalifikacije. Na sudu je koji je uputio zahtjev da provjeri je li, imajući u vidu sve relevantne okolnosti glavnog postupka, prosudbena komisija stvarno udovoljila toj obvezi i je li stranka u dovoljnoj mjeri dokazala da posjeduje potrebne kvalifikacije.
- 67 U tim okolnostima na četvrto i peto pitanje valja odgovoriti da članak 45. UFEU-a treba tumačiti na način da se protivi tome da, u okolnostima poput ovih u sporu u glavnom postupku, prosudbena komisija za zapošljavanje sudskih savjetnika pri sudu države članice prilikom ispitivanja prijave na taj natječaj koju je podnio državljanin te države članice uvjetuje sudjelovanje na tom natječaju posjedovanjem diploma koje zahtijeva zakonodavstvo te države članice ili priznanja akademske istovjetnosti magistarske diplome koju je izdalo sveučilište druge države članice, ne uzimajući pritom u obzir sve diplome, potvrde i druge dokaze kao i relevantno profesionalno iskustvo stranke, te nastavi s usporedbom njime potvrđenih profesionalnih kvalifikacija i onih koje zahtijeva to zakonodavstvo.

Troškovi

- 68 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 45. UFEU-a primjenjuje se na situaciju poput ove u glavnom postupku, u kojoj je državljanin države članice koji boravi i radi u toj državi članici nositelj diplome stečene u drugoj državi članici, na koju se poziva u svrhu prijave na natječaj za zapošljavanje sudskih savjetnika pri Cour de cassationu prve države članice. Takva situacija nije obuhvaćena člankom 45. stavkom 4. UFEU-a.**
- 2. Direktivu 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija treba tumačiti na način da funkcija sudskog savjetnika pri Cour de cassationu nije „regulirana profesija“ u smislu te direktive.**
- 3. Članak 45. UFEU-a treba tumačiti na način da se protivi tome da, u okolnostima poput ovih u sporu u glavnom postupku, prosudbena komisija za zapošljavanje sudskih savjetnika pri sudu države članice prilikom ispitivanja prijave na taj natječaj koju je podnio državljanin te države članice uvjetuje sudjelovanje na tom natječaju posjedovanjem diploma koje zahtijeva zakonodavstvo te države članice ili priznanje akademske istovjetnosti magistarske diplome koju je izdalo sveučilište druge države članice, ne uzimajući pritom u obzir sve diplome, potvrde i druge dokaze kao i relevantno profesionalno iskustvo stranke, te nastavi s usporedbom njime potvrđenih profesionalnih kvalifikacija i onih koje zahtijeva to zakonodavstvo.**

Potpisi